

Globalizace světa

Autor: Mgr. Jaromír JUŘEK

Kopírování a jakékoliv další využití výukového materiálu je povoleno pouze s uvedením odkazu na www.jarjurek.cz.

1. Globalizace světa

Globalizace je celosvětový proces, založený na internacionalizaci ekonomiky, to znamená propojování trhů různých zemí především díky obchodu se zbožím a službami a díky volnému pohybu kapitálu. Firmy působící na těchto, již světových, trzích se taktéž spojují a vytvářejí tak nadnárodní korporace, které mají za cíl ovládnutí co největší části světového trhu.

Globalizace je záležitostí **posledních třiceti let**. Její podhoubí jí však připravilo šíření průmyslové revoluce, urbanizace a demografické revoluce v 19. a 20. století. Od konce 2. světové války a především v 80. letech se začínají propojovat firmy jednotlivých zemí a vznikají tak nadnárodní společnosti, které se stávají jakýmiisí vůdci tohoto procesu. Těch jsou na celém světě desítky tisíc. Díky nim dochází k internacionalizaci nejen obchodu, ale především samotné výroby. Hlavním cílem nadnárodních firem a jejich vlastníků je maximalizace zisku. Díky tomu vzniká mezi jednotlivými společnostmi boj o silnou pozici na světovém trhu. Vzájemná rivalita pak vede k neustálé expanzi firem a jejich polí působnosti ať už do zahraničí, nebo k fúzím s jinými firmami, které se tak rychleji zvětšují a zabírají stále větší část trhu.

Odvětvím, na které se začínají nadnárodní společnosti orientovat ve vyspělých zemích, se stává **sektor služeb**, z nichž pro normálního občana jsou nejviditelnější služby obchodu. **Vznikají sítě hypermarketů a supermarketů, které podporují globalizaci výroby a spotřeby**. Mnohem důležitější však jsou finančnictví, právnícké služby, služby reklam a médií atd.

Rozvoji globalizace nejvíce napomohl **rozmach informačních technologií (IT)**, pomocí nichž mohou být nadnárodní společnosti řízeny z jednoho místa v reálném čase po celém světě, dále zprostředkovávají informační, poradenské a finanční služby, vylepšují obchodní strategie atd. IT se tak staly důležitějšími, než byla dříve doprava.

Důsledky globalizace

Globalizace je svou povahou, alespoň v prvotní úrovni, **jevem ekonomickým**. Její dosahy jsou však, jak ostatně vyplývá ze samotného jejího názvu, **celosvětové - globální**. Netýkají se však pouze člověka, nebo lépe řečeno, vše co se týká člověka se týká Země a naopak.

Důsledky pro člověka - "vlastníci bez těl"

Hlavními hráči na poli globální ekonomiky jsou nadnárodní společnosti. Přestože se navenek jeví jako nezávisle fungující organismy, nebo snad právě proto, jsou řízeny jejich vlastníky. Ti defakto rozhodují o tom, co si může firma dovolit, popřípadě co musí udělat. Společnost náleží lidem, kteří do ní investují, ne svým zaměstnancům, dodavatelům nebo lokalitě, v níž se nachází. Díky informačním technologiím, zvláště pak internetu, mohou majitelé své svěřence - majetek, tedy firmy, ovládat, aniž by s nimi byly v jiném kontaktu než v elektronickém. To znamená, že kdykoliv se jim zachce, mohou jednoduše vypnout počítač nebo položit telefon. Jsou tak osvobozeni od dopadů, které s sebou nese působení podniku. Začne-li jim "téct do bot", například jsou-li odboráři příliš aktivní, nebo začíná-li si obyvatelstvo žijící v okolí továrny stěžovat na neúnosné znečištění řeky, a jejich zastrašování ze strany podniku již nepomáhá, a nepomáhá-li už ani neustálé podplácení místních úřadů, mohou akcionáři buď přesunout své akcie na jiný, lukrativnější projekt, nebo, pokud mají většinový podíl, dát příkaz k přesunutí firmy do jiné oblasti. Takové možnosti lákají ke stylu chování "po nás potopa"!

Neustálé stěhování filiálek z místa na místo, ze země do země, má však ještě další rozměr. Je jím **nárůst nezaměstnanosti**, který se stává stále větším problémem i vyspělých zemí západního světa.

Proto aby mohly nadnárodní společnosti fungovat všude po světě, potřebují tzv. **pružnou pracovní sílu**. Ta jim zajišťuje možnost obrátit se na jakoukoliv stranu a všude najít dostatek zaměstnanců pro své působení. Avšak tito zaměstnanci již **přestávají nacházet smysl ve svém zaměstnání**. Zaměstnání pro ně není ničím jiným než pouhopouhým vyděláváním peněz a v převážné většině nudou nebo dokonce hodinami strávenými v naprosté apatii ke všemu včetně jich samotných. Není povoláním, čili něčím, co má význam nejen pro ně, ale především pro obecné dobro. Není ničím, v co by věřili, a co by je naplňovalo. Tím intenzivněji se pak snaží trávit svůj volný čas - jít do extrémů ať to stojí co to stojí, nebo v nich nadále přebývá onen pocit apatie a dny jsou pak šedivější a šedivější, ať už je prožijí v kinech, před televizí. Zaměstnanci některých firem však mají ještě jednu možnost. Přijmout nástup do zaměstnání jako vstup do jakési hry. Jakmile jsou přijati, mají před sebou možnost stoupat vzhůru směrem k vyšším postům. Plní-li své funkce bez problémů a jsou-li výkonní a obětaví, mohou postupně získávat různá privilegia, prémie a vyšší platy a především mohou být povyšováni. Jsou-li úspěšní ve hře, stává se pro ně hra důležitou. Postupně ji přijímají jako novou náplň svého života. Tím také získávají pocit důležitosti a nadřazenosti. Nacházejí zde nový smysl svého života.

Spolu s šířením působnosti nadnárodních společností do těch nejzazších míst planety, se šíří i severoatlantický způsob života. Jedná se o **šíření monokultury**. Je sice pravdou, že se díky globalizaci seznamujeme s odlišnými typy kultur a učíme se tak vzájemné toleranci. Na druhé straně mnoho z těchto kultur začíná přejímat zvyky jiných, a tak se začínají někdy i mísit. V reklamách, mezi zprávami z celého světa, tak vidíme že je dobré mít hodinky Rolex, jezdit nejnovějším typem vozu Cherokee Jeep, jezdit na benzín výhradně od firmy Shell, mít mobilní telefon NOKIA atd. Hlavními postavami těchto reklam zpravidla bývají oni "vlastníci bez těla", kteří se zde zhmotňují a usmívají se, protože díky svému rychlému autu, svým přesným hodinkám a domluvě pomocí mobilu právě uzavřeli novou, výhodnou smlouvu.

Nejzávažnějším faktem, na který se v současné době poukazuje, je tzv. rozevirání ekonomických nůžek - **polarizace**. Pro lepší pochopení situace uvažujme, že podle zprávy OSN nazvané Zprávy o vývoji lidstva má horních 358 světových miliardářů stejně velké bohatství jako 2 300 000 000 nejchudších lidí světa.

Hlavními městy globalizace jsou New York, Londýn a Tokio. Dalšími městy, které se na globalizaci významně podílejí, jsou Los Angeles, Paříž, Frankfurt, přičemž se k nim přidává stále více měst.

Důsledky pro životní prostředí

Současný ekonomický model byl prohlášen za neudržitelný na konferenci OSN o životním prostředí už začátkem 90. let minulého století. Přesto, že západním stylem, který se projevuje také jako **konzumní způsob života**, žije méně než 20 % lidstva, spotřebovávají jeho příslušníci mnohonásobně víc. Průměrný Kanadán tak například spotřebuje pětsetkrát více energie než průměrný obyvatel Etiopie. Nejde však jen o to, kolik toho průměrný západán spotřebuje. Za každou spotřebou je ještě produkce. Průměrné severoamerické město s pouze jedním milionem obyvatel které spotřebuje denně 800 000 tun vody a 2 000 tun potravin, vyprodukuje 2 000 tun odpadů a spálí 12 500 tun paliv, ze kterých zůstane 1 200 tun popílků. Na světě se ročně spálí 3 miliardy tun uhlí tj. 3 000 000 000 000 kg. Příkladů tohoto typu je mnoho. Snad postačí shrnutí, že kdyby lidé na celém světě přesedlali na způsob života průměrného Kanadána, život na Zemi by zanikl do 24 hodin.

Obsah

1. Globalizace světa

2